

Biodiversiteetin ja pintavesien tilan seuranta Ukrainassa

Peter Kullberg, Suomen ympäristökeskus

Suomen ja Ukrainan yhteistyöhanke ympäristön seurannan kehittämiseksi (UFEM)

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Suomen ja Ukrainan yhteistyöhanke ympäristön seurannan kehittämiseksi (UFEM)

- Taustalla Ukrainan pyyntö asiantuntijatuesta sodan ympäristövaikutusten arvioinnissa ja EU-liittymisprosessissa
- UM:n instituutioiden välisellä kehitysyhteistyön instrumentilla (IKI) rahoittama hanke, jossa suomalaiset valtion laitokset ja virastot tukevat Ukrainan ministeriöiden ja laitosten osaamista
- Syken yhteistyökumppanit Ukrainassa:
    - Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine (kesään 2025 asti: Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine)
    - State Agency of Water Resources (SAWR)
- Kesto 4 vuotta (2024–2028) ja budjetti 2 milj. euroa
- www.syke.fi/projektit/ufem

Yhteistyö

- Yhteistyökumppaneiden kanssa on asetettu tavoite kehittää Ukrainan viranomaisten kykyä seurata ympäristön tilaa ja raportoida siitä.
- Pintaveden laadun seurantatiedon luotettavuuden kehittäminen EU:n vaatimusten mukaiseksi ja ympäristönhallinnan, -suojelun ja kunnostuksen tarpeisiin
- Parantuneet valmiudet kerätä ja tuottaa luotettavaa tietoa luonnon monimuotoisuudesta erityisesti EU:n luonto- ja lintudirektiivien seurantavelvoitteiden mukaisesti
- Luonnon monimuotoisuuden ja pintavesien laadun seurannan tukena käytettävien kaukokartoitusmenetelmien esittely ja pilotointi

Tarve ja tavoitteet

- Tuen ja tiedon tarve lisääntynyt – resurssit ympäristötoimille vähentyneet
- Luodaan edellytykset vihreän siirtymän huomioivalle jälleenrakentamiselle
- EU:n vaatimusten mukaisen seurantainfrastruktuurin kehittäminen luo edellytyksiä lähentymiskehitykselle
- Parantunut kyky arvioida sodan vaikutuksia ympäristöön ja saattaa Venäjä vastuuseen ympäristölle aiheutuneista tuhoista

Sodan vaikutukset Ukrainan ympäristöön

- Pommitukset, linnoitukset, raskas kalusto ja maastopalot tuhoavat elinympäristöjä
- Elinympäristöjen pirstoutuminen ja jatkuva häirintä uhkaavat lukuisia lajeja
- Öljy- ja kemikaalivarastojen sekä teollisuuslaitosten pommitukset saastuttavat maaperää ja vesistöjä
- Resurssien puute ympäristöhallinnossa

9887 ympäristövahinkoa rekisteröity

- ✓ Ympäristötuhojen, kuten saastumisen ja ekosysteemien tuhoutumisen, arvioidut **taloudelliset vaikutukset yli 122,3 miljardia USD**
- ✓ **Pintavedet** tärkeitä vesihuollon ja ruokaturvan kannalta. Vesiin ja vesivaroihin kohdistuneet tuhot n. **2,7 miljardia euroa** (lähde: Ecozagroza)
- ✓ Noin **30 % Ukrainan suojelualueista** on suoraan sotatoimien tai miehityksen vaikutuspiirissä
- ✓ Lähes miljoona hehtaaria maastoa paloi v. 2024

Vesiviraston (SAWRU) aluehallinnon laboratoriot, joiden kapasiteettia hanke vahvistaa:

- Ivano-Frankivsk
- Vyshgorod
- Odessa
- Sloviansk

Vesistöt, joilla pilotoidaan seuranta-ohjelmien kehittämistä vesipuitedirektiivin vaatimusten pohjalta.

- Sivka-joki
- Dnestr-joki
- Uda-joki,
- Siverskyi Donets -joki

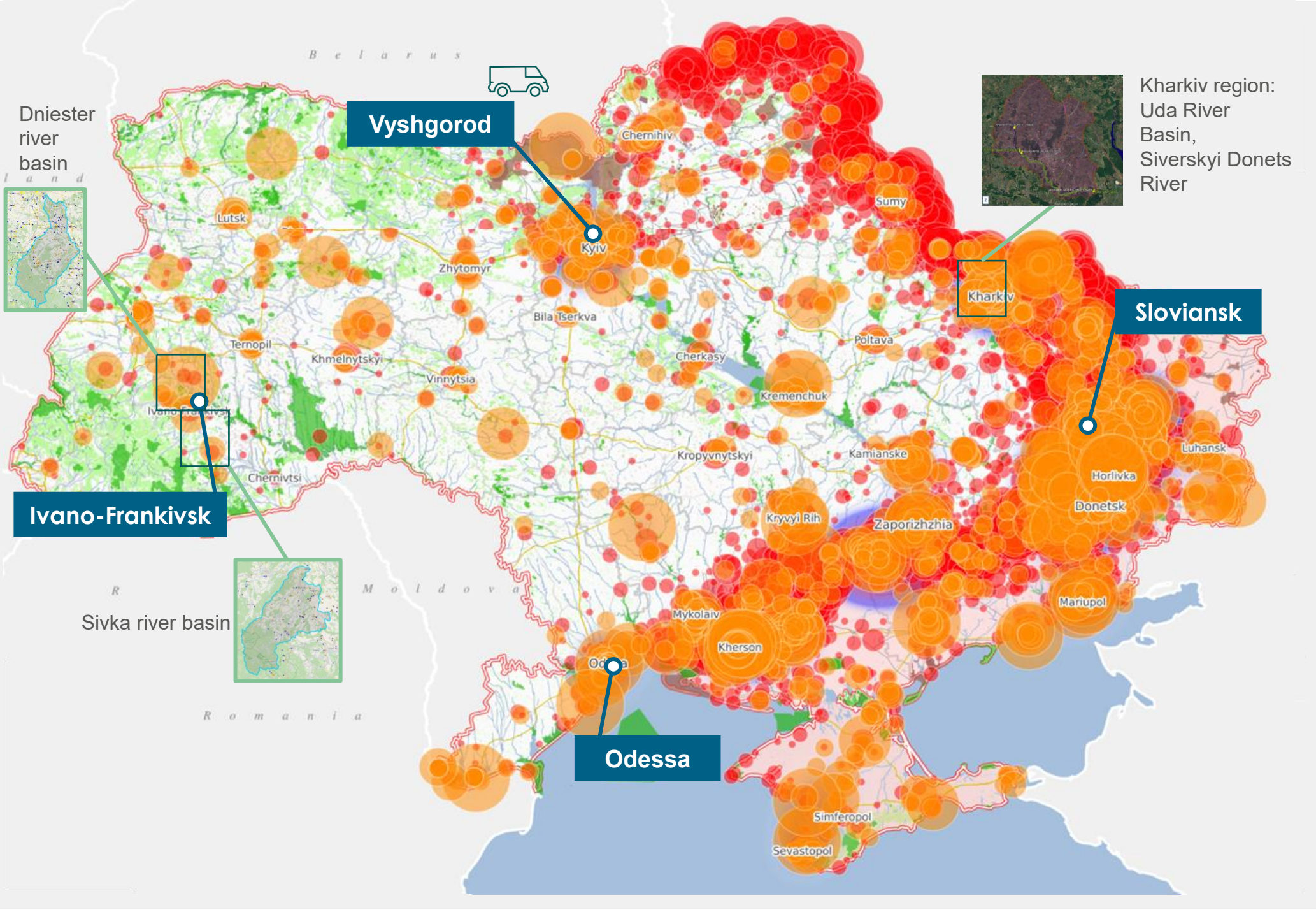

Yhteenveto

- UFEM hankkeen tavoitteena on vahvistaa Ukrainan viranomaisten kapasiteettia seurata ympäristön tilaa tasokkaasti ja luotettavasti
- Seurantojen pikainen aloittaminen ja tulevaan varautuminen tarpeellista :
  - Lähtötaso vertailukohtana nopeille ja hitaille muutoksille (sota, ilmastomuutos, ihmistoiminnasta aiheutuvat paineet, kunnostustoimet, vihreä siirtymä jne.)
  - Sodan aiheuttamat äkilliset ympäristöhaitat havaitaan ja toimenpiteitä voidaan kohdentaa
  - Ukraina kykenevä jäsenyysneuvotteluihin (Chapter 27) ja toteuttamaan kansainvälisiä velvoitteita (esim. EU:n direktiivit)
  - Ympäristöhaittojen varhainen tunnistaminen alentaa kunnostustoimien kustannuksia
  - Laadukkaat seurannat lisäävät kansalaisten luottamusta päätöksentekijöihin
- Ukraina tarvitsee merkittäviä panostuksia ympäristöseurantoihin (infrastruktuuriin ja osaavaan henkilöstöön)
- Suomessa runsaasti asiantuntemusta ja ratkaisuja, jolla voidaan tukea tätä työtä.

Syke 30 • Pidä kiinni hyvästä • Bevara det goda • Cherish the good

Teemme tiedolla toivoa.

www.syke.fi/projektit/ufem

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute